

MIK för mig – om lathunden och din roll (lärare/skolbibliotekarie)

Den här lathunden är till för dig som ska leda den digitala utbildningen *MIK för mig* (statensmedierad.se/mikformig). Den digitala utbildningen är lätt att använda utan större förberedelser, men det kan vara bra att få vissa förklaringar och bakgrundsinformation för dig som leder diskussionerna, eftersom din roll är att föra gruppen framåt.

Lathunden innehåller alla bilder som finns med i den digitala utbildningen, viss fördjupande information samt enkla instruktioner. Rubriken "Ytterligare frågor" återkommer i lathunden på flera ställen. Frågorna är tänkta som stöd för att få igång en diskussion, eller för att fördjupa och problematisera frågeställningar som visas på skärmen.

Förberedelser

För att göra den digitala utbildningen behöver du:

- dator med uppkoppling, högtalare och projektor
- utskrift av lathunden
- lappar till värderingsövningsfrågor, en med texten "ja", en med texten "nej" och en med texten "kanske" samt sex lappar med siffrorna 1-6 (en siffra på vardera papper så att du kan lägga ut siffrorna och skapa en skala på golvet)

Tid

Att göra hela den digitala utbildningen vid ett tillfälle tar cirka två timmar inklusive diskussionstid. Det går också bra att dela upp utbildningen på fler tillfällen eller välja bland frågorna för ett kortare upplägg. Välj den variant som passar bäst för din grupp.

Så här fungerar den digitala utbildningen

- Bläddra genom att klicka på pilarna i mitten av bilden eller via den färgade menyraden överst i bild. Cirklarna längst ner i bild visar var i utbildningen du befinner dig.
- Knappen med huset längst upp till vänster tar dig till utbildningens startsida.
- Knappen längst ner till höger tar dig till helskärmsläge.
- Knappen med tre siluetter längst upp till höger fylls med färg när det finns en gruppinstruktion tillgänglig till bilden. Du visar instruktionen genom att föra muspekaren över den. Du kan också välja att enbart ge en muntlig instruktion till gruppen utan att visa den skriftliga.
- Sätt på ljudet på datorn. Utbildningen innehåller ljud men har ingen speaker. Det rekommenderas att du som leder förmedlar informationen högt. Andra möjliga upplägg är att ni turas om i gruppen med att läsa högt eller att alla deltagare läser själva från skärmen.

Bild 1

Utbildningens syfte

Syftet med den här digitala utbildningen är att vi vuxna ska få diskutera och reflektera över medielandskapets påverkan, och på så sätt skapa en förberedelse inför att arbeta med eleverna. Genom att du själv har fått förhålla dig till frågorna är du bättre rustad inför att diskutera med eleverna. Att lyfta frågeställningarna i kollegiet kan också hjälpa till att skapa en samsyn gällande skolans arbete med medie- och informationskunnighet samt öka den egna insikten i frågeställningarna.

Fördjupningsfakta

Begreppet medie-och informationskunnighet är en svensk översättning av engelskans "Media and Information Literacy". Våren 2013 publicerade Nordicom en svensk bearbetning av Unescos ramverk för medie- och informationskunnighet i skolan och lärarutbildningen där begreppet introducerades.

Medie- och informationskunnighet samlar innebörden av andra liknande begrepp som IKT (informations- och kommunikationsteknik), mediekompetens, informationskompetens, mediekunnighet och digital kompetens.

Unesco betonar särskilt lärarnas roll i arbetet med att stärka medie- och informationskunnigheten. Unesco är FN:s organisation för utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation, och bildades 1945 för att arbeta för fred och säkerhet.

Läs mer här: <http://www.nordicom.gu.se/sv/publikationer/medie-och-informationskunnighet-i-natverkssamhallat>

Bild 2

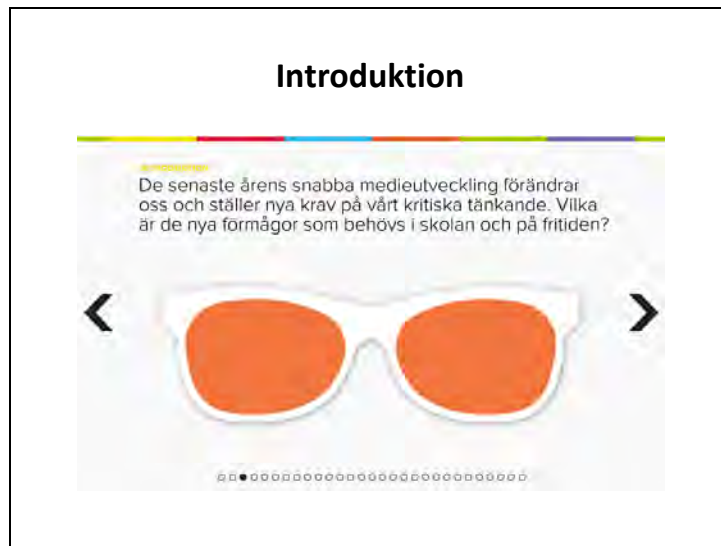

Introduktion

Det här är första delen i utbildningspaketet som sammanlagt innehåller fem delar:

- Del 1
En digital utbildning för lärare med diskussionsfrågor för arbetslaget.
- Del 2
En digital utbildning för eleverna som innehåller i stora delar samma frågeställningar som lärarvarianten, men innehållet är anpassat för elever. Elevversionen innehåller även instruktioner till *Uppdrag MIK*, en mobil tävling med fokus på medie- och informationskunnighet som finns på sajten statensmedierad.se/uppdragmik
- Del 3
Ett lärarmaterial med övningar för klassrummet i medie- och informationskunnighet. Klassrumsövningarna är tänka att användas inom ramen för samhällskunskap, svenska, historia och medierelaterade ämnen på högstadiet och gymnasiet.
<http://statensmedierad/mikformig-larare>
- Del 4
Förslag på sätt att utveckla arbetet med MIK på skolan.
- Del 5
Lär om medier (f.d. MIK-rummet) är Statens medieråds lärresurs med webbaserat pedagogiskt material om medie- informationskunnighet <http://statensmedierad.se/mikformig>

Bild 3

Introduktion inför nästa bild

På nästa bild startas en animationsfilm. Filmen visar på ungas medievardag och ger en bild av det nya medielandskapet. Den är 2.27 min lång och innehåller bland annat statistik om barns- och ungas medieanvändning i Sverige.

Kom ihåg att sätta på ljudet!

Bild 4

Uppföljningsfrågor

- Vad får du för känsla efter att ha sett animationen?
- Tror du att dina elevers känsla skulle vara densamma?
- Är det något från filmen du vill lyfta i gruppen?

Fördjupningsfakta

Läs rapporten "Ungar och medier" för fördjupning i statistik om ungas medievardag: <http://statensmedierad.se/publikationer>

Bild 5

Introduktion

Situationerna är utvalda för att de ger olika infallsvinklar på viktiga frågor för skolan kopplat till det nya medielandskapet. Varje situation knyter an till skolans värdegrund. På <http://statensmedierad.se/mikformig-lgr> finns kopplingar till styrdokument och kursplaner i samhällskunskap, svenska och historia i grundskolan och gymnasiet utskrivna.

Bild 6

Introduktion

Detta avsnitt ställer frågor kring näthat, kränkningar och skolans roll. Gruppen får diskutera och jämföra beteende online och offline, om det finns några skillnader och vad skillnaderna i så fall kan bero på.

Inför nästa bild

På nästa bild startas en animation med en berättarröst. Gruppen får där höra en situation med koppling till näthat.

Bild 7

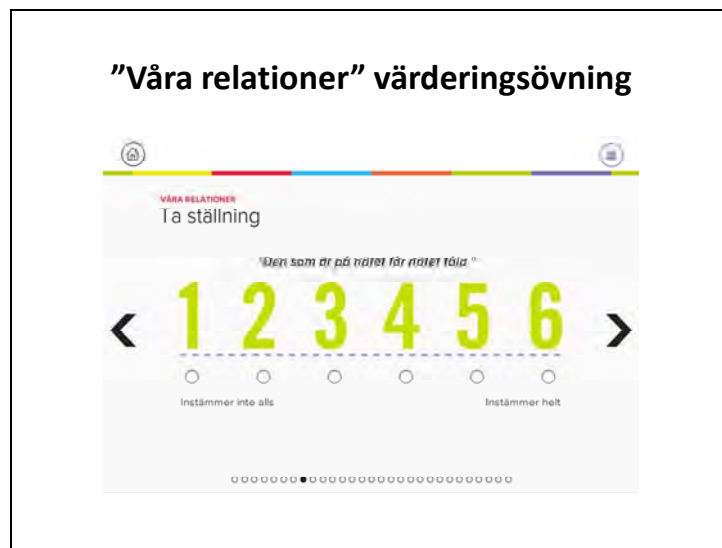
Introduktion

I animationen får gruppen lyssna till en röst som berättar om en situation med koppling till näthat. Situationen är baserad på en verklig händelse, se mer nedan. Ge gärna bakgrundsinformationen till avsnittet *efter* att ni gått igenom alla delar som hör till ”Våra relationer”. Att ha informationen på förhand kan påverka diskussionen.

Fördjupningsfakta

Hösten 2012 utsattes den då 21-åriga Julia för ett massivt näthat på Hennes & Mauritz’ Facebooksida. Hon hade i ett inlägg kritiserat klädkedjan för att sälja en tröja med en bild av den avlidne artisten Tupac Shakur som var dömd för våldtäkt. I inlägget menade hon att tröjan inte borde säljas eftersom det var respektlöst mot kvinnan som blivit våldtagen och andra våldtäktsoffer runt om i världen. Julias inlägg fick 3000 kommentarer varav flera var mycket fientliga. Några lämnade ut Julias person- och adressuppgifter och i kommentarsfältet kunde man bland annat läsa inlägg som ”Äckel, ta självmord”, ”Snälla skjut dig själv” och ”Käften, jag hoppas du blir våldtagen”. Hennes & Mauritz’ Facebooksida ”gillades” då av över 16 miljoner människor och Julia blev rädd och djupt kränkt. Hon har nu med Juridikinstitutets hjälp stämt flera av dem som skrev inläggen. Mer om händelsen och utdrag ur Julias inlägg på Facebook finns i artikeln: <http://www.dn.se/kultur-noje/nyheter/nu-skickar-julia-kravbrev-till-nathatarna/>

Bild 8

Metod

Låt gruppen ta ställning genom att placera sig i rummet på lappar numrerade 1-6. Syftet är att ge alla möjlighet att tänka igenom vad de själva tycker innan de påverkas av gruppens åsikter. Tid: ca 7 min.

Ytterligare frågor

- Vad händer om normerna för vad som är accepterat på nätet förskjuts? Kan det få konsekvenser även för hur vi betar oss offline?
- I en intervju med högstadiungdomar gjord av programmet "Uppdrag granskning" menar några unga att det bästa sättet att undvika kränkningar är att "ligga lågt" online. Då riskerar man inte att få någon emot sig. Hur tänker du kring det kopplat till yttrandefrihet? Källa: <http://www.svt.se/ug/ungdomarnas-rad-for-att-slipa-hat-var-tyst>
- Kan det vara bra att människor ges möjlighet att "få ur sig" åsikter och synpunkter på ett ibland ogenomtänkt och normbrytande sätt? Kan man se det som en viktig ventil för vissa?
- Hur påverkar själva forumet (olika webbsidor, chattforum etc.) tonen för hur man betar sig?

Bild 9

Metod

Klicka på pratbubblorna för att få fram texten. Diskutera i ca 10-15 minuter.

Ytterligare frågor

- Hur arbetar skolan med frågorna?
- Finns det någon samsyn?
- Hur är frågorna förankrade i skollenedningen?
- Är alla lärare involverade eller faller det på vissa lärare inom vissa ämnen?
- Finns det utrymme för förbättringar, vilka?

Bild 10

Metod

Låt gruppen ta ställning genom att placera sig i rummet på lappar med texten "ja, nej, kanske" eller genom handuppräckning. Syftet är att ge alla möjlighet att tänka igenom vad de själva tycker innan de påverkas av gruppens åsikter. Tid: ca 7 min.

Påståendet är hämtat från händelsen med 21-åriga Julia, se mer i lathunden på sid 8.

Bild 11

Metod

Låt gruppen ta ställning genom att placera sig i rummet på lappar med texten "ja, nej, kanske" eller genom handuppräckning. Syftet är att ge alla möjlighet att tänka igenom vad de själva tycker innan de påverkas av gruppens åsikter. Tid: ca 7 min.

Bild 12

Introduktion

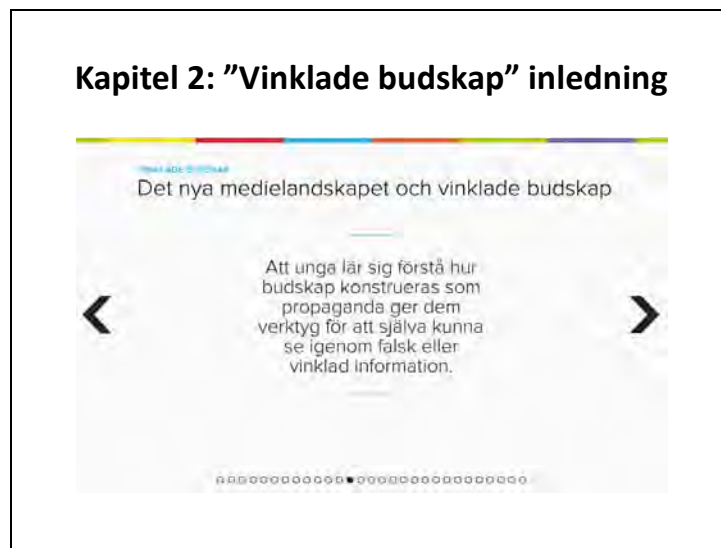
Denna bild är den sista i avsnittet om "Våra relationer".

Om länken

Länken går till MIK-rummet där du hittar mer information om mobbning och kränkningar på nätet samt skolans roll och ansvar. <http://statensmedierad.se/larommedier/manniskanonline/mobbningochkrankningarpanatet.342.html>

Fördjupningsfakta

Det finns olika sätt att vara närvarande på nätet som vuxen. Det behöver inte handla om att vara aktiv online. Läs mer <http://nohate.se/>

Introduktion

Detta avsnitt ställer frågor kring vår tids propaganda och hur budskap kan vinklas i det nya medielandskapet. Fyrtionio procent av 13-16 åringarna i Sverige tittar på filmklipp från exempelvis Youtube varje dag. I ett medielandskap med ett uppskruvat tempo där budskap förmedlas i korta filmklipp blir ett mediekritiskt förhållningsätt alltmer viktigt.

På nästa bild startas en animation med en kortfilm som innehåller exempel på metoder för påverkan. Vänta med att diskutera metoder för påverkan och propaganda till *efter* att ha sett filmen. Att ha informationen på förhand kan påverka diskussionen.

Metod – extra övning

Innan du klickar vidare, låt gruppen kort ta ställning till påståendet: "Tvättbjörnar är gulliga" med svarsalternativen "ja, nej, kanske". Mer om filmen kan du läsa i samband med nästa bild.

Introduktion

Inled med att återigen låta gruppen ta ställning till påståendet: "Tvättbjörnar är gulliga" med svarsalternativen "ja, nej, kanske". Är det någon som har ändrat åsikt?

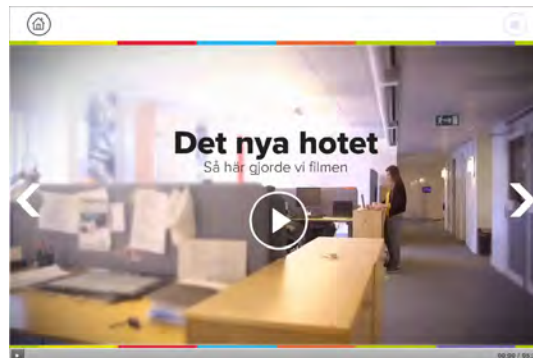
Metod

Klicka på pratbubblorna för att få fram texten. Diskutera i ca 10-15 minuter.

Ytterligare frågor

- Ett sätt att försöka höja kvaliteten på elevernas arbeten i olika ämnen är att ge dem en lista på trovärdiga källor i samband med t.ex. en inlämningsuppgift. Är det något ni gör på skolan/i vissa ämnen?
- Vad kan vara positivt och vad kan vara negativt med en sådan strategi?

”Vinklade budskap” kortfilm som förklarar propagandafilmen

Introduktion

Filmen går igenom propagandafilmen ”Det nya hotet” och dekonstruerar de metoder för att påverka som används i filmen.

Bild 17

Introduktion

Denna bild är den sista i avsnittet om "Vinklade budskap".

Om länken

Länken går till en sammanfattning av Statens medieråds rapport om våldsbejakande och extrema budskap på internet. <http://statensmedierad.se/publikationer>

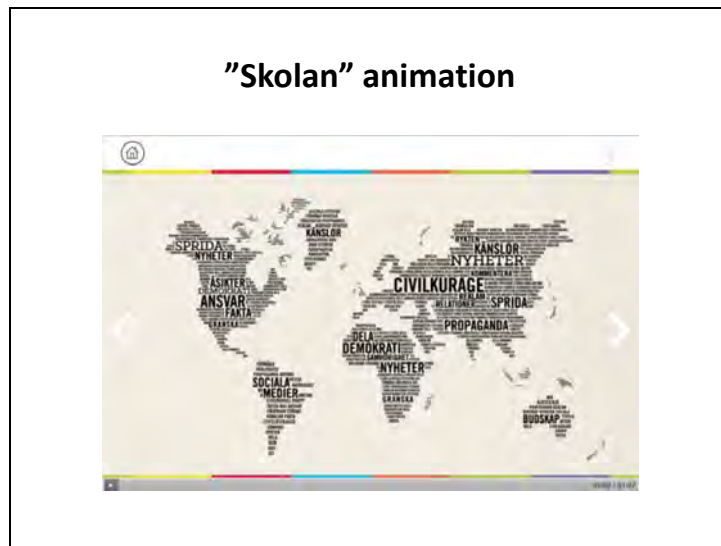
Bild 18

Introduktion

Detta avsnitt ställer frågor kring hur skolan och undervisningen påverkas av att unga tar del av en ständig ström av information. Idag är nätet tillsammans med många andra informationskällor med och formar attityder och påverkar våra åsikter. Syftet är att diskutera handlingsstrategier i förhållande till ett klassrumsscenario.

På nästa bild startas en animation med en berättarröst. Gruppen får där höra en situation från ett klassrum.

Introduktion

I animationen får gruppen lyssna till en röst som berättar om en situation hämtad från ett klassrum. Berättelsen innehåller inslag från en verklig klassrumssituation. Läraren refererar till en elev som för ett resonemang som sammantaget får ett flertal varningsklockor att ringa. I konspirationsteorier är det exempelvis vanligt förekommande att peka ut en specifik grupp eller en stat som orsak till ett problem, eller att det finns en dold agenda.

I nästa steg får gruppen ta ställning i en linjeövning.

ÄNDRA text i slide till:

Ta ställning (Linjeövning 1-6)

"Intoleranta åsikter hör inte hemma i mitt klassrum."

Instämmer, instämmer inte alls.

Metod

Låt gruppen ta ställning genom att placera sig i rummet på lappar numrerade 1-6. Syftet är att ge alla möjlighet att tänka igenom vad de själva tycker innan de påverkas av gruppens åsikter. Tid: ca 7 min.

Ytterligare frågor

Definitioner

Intolerans

Negativa attityder och ett explicit ställningstagande som innebär att inte fördrå, acceptera, respektera eller bejaka enskilda och grupper med avseende på hudfärg, etnisk härkomst, sexuell läggning, tro, uppfattning med flera kategoriseringar.

Tolerans

Ett explicit ställningstagande som innebär att acceptera, respektera och bejaka individer och grupper med avseende på hudfärg, etnisk härkomst, sexuell läggning, tro, uppfattning med flera kategoriseringar. Tolerans innebär också att i grunden omfatta ett inkluderande förhållningssätt gentemot andra människor och att bejaka principen om alla människors lika värde. Tolerans är att ge uttryck för såväl nyfikenhet som öppenhet till det som är annorlunda från en själv. Tolerans innebär i

sin förlängning ett kritiskt förhållningssätt till sin egen person. Tolerans handlar om förmågan att rannsaka sig själv på fel och brister innan detsamma begärs av andra individer.

Bild 21

**ÄNDRA text i slide till:
Diskutera**

Exempel - rubriker

Vad är skolans roll i det nya medielandskapet?

Fråga 1: Vad är det i Davids resonemang som är problematiskt? Diskutera i gruppen.

Han pekar ut en specifik grupp som orsak till ett problem

Han menar att en specifik grupp har en dold agenda

Han pekar ut en specifik stat som orsak till ett problem

2. Vilken handlingsstrategi skulle du välja för att bemöta eleven på bästa sätt? Diskutera.

Fråga 2: Har du erfarenheter från situationer som liknar exemplet? Till exempel rasism, intolerans etc. I så fall vilka? Dela erfarenheter i gruppen.

Hur kan du som lärare uppmuntra till kritiskt tänkande och samtidigt ta till vara elevens nyfikenhet?

Metod

Klicka på pratbubblorna för att få fram texten. Diskutera i ca 10-15 minuter.

Ytterligare frågor

- Finns det en samsyn i kollegiet om vilka ifrågasättanden och kommentarer från eleverna som man accepterar och inte?
- Är det David säger i situationen en kränkning?

ÄNDRA text i slide till:

Fördjupning

Diskutera forskningsrapporten. Hur ser det ut på er skola?

Ytterligare frågor

- **Diskutera forskningsrapporten.**
- Har du dina kollegor och ledningen en samsyn i hur ni bemöter frågorna?
- Hur kan du som lärare verka konkret i klassrummet för att alla ska få uttrycka sin åsikt utan att kränka någon? Diskutera.
- Kan man vara tolerant mot någon som är intolerant?
- Var går gränsen för när man inte längre kan vara tolerant?
- Kan den som har mindre makt vara mer intolerant?

Fler länkar

- Artikel om att 6 av 10 lärare möter rasism i klassrummet:
<http://skolvarlden.se/artiklar/vanligt-med-framlingsfientliga-asikter>

Vägledning

Det kan vara svårt att bemöta konspirationsteorier. Organisationen OSCE (Organisation for Security and Co-operation in Europe, www.osce.org) tar upp förslag på sätt att bemöta antisemitiska konspirationsteorier i boken "Addressing Anti-Semitism: Why and How? A Guide for Educators" (sidan 16). Här är en bearbetad sammanfattning:

- Det är viktigt att bemöta elever som ger uttryck för konspirationsteorier, eftersom teorierna inte bara skadar dem som pekats ut som syndabockar, utan även eleven som tror på teorierna. Om de inte bemöts kan eleven i fråga alieneras ytterligare.
- Konspirationsteorier ger ofta ett enkelt svar på en komplex verklighet. Det kan vara bra att börja med att ta reda på mer om just den konspirationsteori som förs på tal.
- I stället för att argumentera kring fakta, kan det vara klokt att försöka förstå och ta reda på mer om bakgrunden till varför eleven lockas av just den här konspirationsteorin. Är det på grund av en allmän misstro mot etablissemangen? Är det själva mystiken runt

teorin som lockar? Är det av ideologiska skäl, antisemitism eller någon annan form av intolerans?

- Adressera och bemöt den oro som eleven gett uttryck för på lämpligt sätt.
- Ge eleven verktyg i medie- och informationskunnighet. Detta är viktigt för att eleven själv ska kunna förhålla sig kritisk till all typ av information som hen möter.
- Följ upp diskussionen efter en tid.

Fördjupning

- Här är exempel på andra artiklar som tar upp konspirationsteorier och varför vi människor lockas av dem:
http://www.nytimes.com/2013/05/26/magazine/why-rational-people-buy-into-conspiracy-theories.html?pagewanted=2&_r=1
<http://www.dn.se/insidan/konspirationsteorier-ska-kritiseras-fast-odmjukt/>
- Länk till OSCE's bok "Addressing Anti-Semitism: Why and How? A Guide for Educators" <http://www.osce.org/odihr/29890>

Introduktion

Detta avsnitt ställer frågor kring hur det nya medielandskapet påverkar demokratin. Syftet är att diskutera vad det får för konsekvenser för skolan, undervisningen och samhället.

På nästa bild startas en animation som visar hur människors mediekonsumtion blir alltmer nischad i takt med att mediebruset ökar.

Introduktion

Animationen ställer frågor kring hur det nya medielandskapet påverkar demokratin och hur människors mediekonsumtion blir alltmer nischad i takt med att mediebruset ökar.

Bild 24

Metod

Låt gruppen ta ställning genom att placera sig i rummet på lappar med texten "ja, nej, kanske" eller genom handuppräckning. Syftet är att ge alla möjlighet att tänka efter vad de själva tycker innan de påverkas av gruppens åsikter. Tid: ca 7 min.

Metod

Diskutera i gruppen ca 7 min.

Ytterligare frågor

- Hur gemensamma behöver våra verklighetsbilder vara?
- Vad finns det för nackdelar med en utbredd samsyn och för styrkor med en mångfald av tolkningar?

Om länken

Länken går till en text om medielandskapets utveckling på MIK-rummet
<http://statensmedierad.se/larommedier/medierdaochnu/medielandskapetsutveckling.378.html>

Metod

Klicka på pratbubblorna för att få fram texten. Diskutera i ca 10-15 minuter.

Ytterligare frågor

- Vilken typ av information och kunskap som man tidigare fick "automatiskt" tror ni att människor i allt högre grad kommer att välja bort?
- Är kraven som ställs på individen att vara aktiv i att välja och välja bort information rimliga? Finns det några alternativa vägar till att välja själv?

Fler länkar

- Med hjälp av UR:s demokratisatsning Maktfaktorn kan ni arbeta vidare med demokratifrågorna: <http://www.ur.se/maktfaktorn/#/>

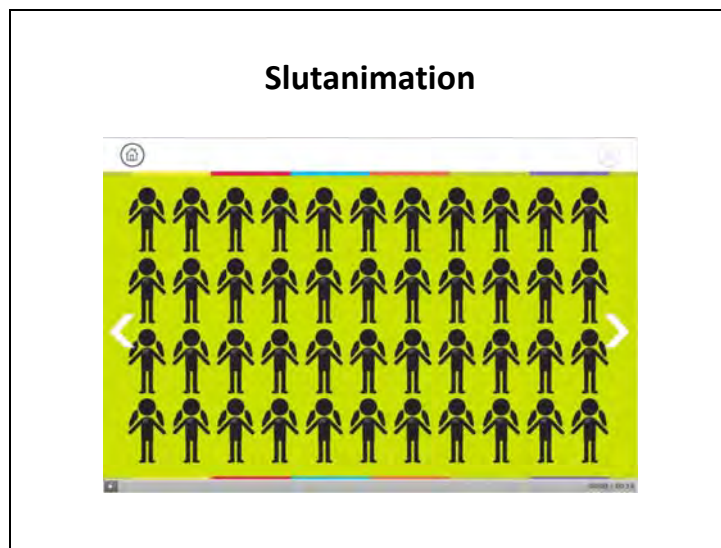
Bild 27

Introduktion

Detta är en avslutande text för att avrunda utbildningen.

Bild 28

Introduktion

Detta är en avslutande animation för att avrunda utbildningen.

Introduktion

Ni har nu gått igenom del 1. i utbildningspaketet MIK för mig.

Nästa steg

Diskutera i gruppen hur ni nu går vidare med arbetet. Vilka möjligheter ser ni med materialet MIK för mig utifrån era behov?